

Tehdään yhdessä hyvä palokunta

Palokuntalaisten opintopäivät 1.10.2022, Ylläs

Inka Poikela, Rikosuhripäivystys

inka.poikela@riku.fi

Toimintaa tukee:
Verksamheten stöds av:

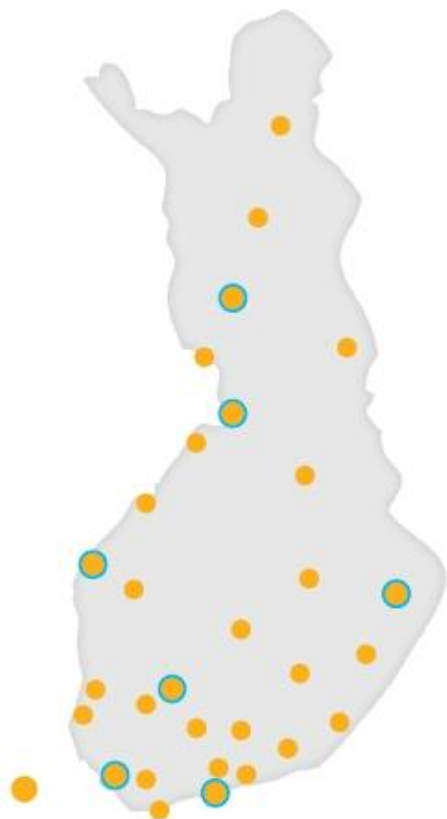

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

RIKOSUHRIPÄIVYSTYS (RIKU)

- Parantaa rikoksen uhrin, hänen läheisensä ja rikosasian todistajan asemaa
- Tuottaa matalan kynnyksen tuki- ja neuvontapalveluita sekä pyrkii vaikuttamaan rikoksen uhrin asemaan yhteiskunnassa
- Päärahoittaja on valtio (oikeusministeriö)
 - STEA ja oikeusministeriö rahoittavat kehittämistoimintaa
- Toteuttajana
 - Ensi- ja turvakotien liitto
 - Kirkkohallitus
 - Mannerheimin Lastensuojeluliitto
 - MIELI Suomen Mielenterveys (valtakunnallinen koordinaatiojärjestö)
 - Suomen Punainen Risti
 - Suomen Setlementtiliitto

RIKUn toiminta-alue

Keskustoimisto

- Helsinki

Aluetoimistot (7)

- Helsinki, Joensuu, Oulu, Rovaniemi
Tampere, Turku ja Vaasa

Palvelupisteet (30)

- Ahvenanmaa, Helsinki, Hämeenlinna, **Ivalo**, Joensuu, Jyväskylä, Järvenpää, **Kajaani**, **Kemi**, Kokkola, Kouvola, Kuopio, **Kuusamo**, Lahti, Lappeenranta, Lohja, Mikkeli, **Oulu**, Pori, Porvoo, **Raahe**, Rauma, **Rovaniemi**, Salo, Sastamala, Savonlinna, Seinäjoki, Tampere, Turku ja Vaasa

Millainen on hyvä palokunta?

Toimintaa tukee:

Verksamheten stöds av:

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOURN

riku.fi

SOSIAALINEN TURVALLISUUS

TURVALLINEN
TOIMINTAYMPÄRISTÖ

PSYKKINEN TURVALLISUUS

FYYSINEN TURVALLISUUS

Toimintaohjeen merkitys

- Tavoitteena turvallinen toimintaympäristö
- Toimintaohje, jonka tavoitteena on palokuntalaisten turvallisuutta ja koskemattomuutta edistävät toimintatavat
 - Ennalta luodut toimintamallit helpottavat asioiden hoitamista
 - Vahvistaa ennaltaehkäisevää ilmapiiriä
- Toimintaohje hyväksytään palokunnan hallituksessa
- Toimintaohje helposti kaikkien saatavilla
 - Käydään läpi jo perehdytysvaiheessa
 - Avoimuus
- Kaikilla tiedossa keneen voi olla yhteydessä, jos mieltä painavia asioita
- Ennaltaehkäisy tärkein toimenpide!

Palokuntakohtaiset toimintaohjeet ja -mallit

Ohje alaikäisten henkilökohtaisen koskemattomuuden turvaamiseksi

1. Johdanto

Suomessa on ollut vuodesta 2003 voimassa laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002). Se koskee lasten parissa työ- ja virkasuhteessa tehtävää työtä. Laki velvoittaa työnantajan tarkistamaan työntekijän rikostaustan laissa mainituissa tilanteissa.

Toukokuussa 2014 voimaan tullut laki lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä (148/2014) koskee lasten parissa tehtävää vapaaehtoistyötä. Se antaa toiminnan järjestäjälle, kuten yhdistykselle tai elinkeinonharjoittajalle, mahdollisuuden tietyn edellytyksin selvittää vapaaehtoisen rikostausta.

Lain tarkoituksena on turvata lapsen perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista sekä suojella lasta seksuaaliselta hyväksikäytöltä ja riistolta, kuten myös muulta vakavalta väkivaltarikollisuudelta ja houkuttelulta huumeiden käyttöön. Lasten turvallisuutta ja koskemattomuutta edistetään kuitenkin parhaiten toimintatapoja kehittämällä.

<https://www.asolanvpk.net/nuorisoosasto/koskemattomuuden-turvaaminen>
https://storage.googleapis.com/valo-production/2016/12/vapaaehtoisen_rikostaustan_selvittaminen.pdf

Mistä tunnistaa epäasiallisen kohtelun?

- Voi olla vaikea tunnistaa
- Naamioidaan usein huumoriksi
- Vallan väärinkäyttöä
- Voi olla hyvin vaurioittavaa
- Voi täyttää myös rikoksen tunnusmerkistön

Epäasiallinen kohtelu

- Häirintä
 - Järjestelmällistä, jatkuvaa kielteistä toimintaa tai käyttäytymistä
 - Haukkuminen, vähättely, pelottelu, vihjailu, arvostelu, uhkailu, eristäminen ryhmästä...
- Syrjintä
 - henkilöä kohdellaan tietyssä tilanteessa huonommin kuin toisia johtuen yhdestä tai useasta henkilökohtaisesta ominaisuudesta
 - Terveystila
 - Seksuaalinen suuntautuminen
 - Vakaumus
 - Etninen tausta...

Seksuaalinen häirintä/hyväksikäyttö

- Laaja kirjo erilaisia tekemuotoja lievästä törkeään
 - Seksuaalissävytteiset puheet ja kuvat, houkuttelu seksuaalisiin tekoihin, seksuaalinen hyväksikäyttö, raiskaus...
- Ei vaadi fyysistä kontaktia
- Ei välttämättä liity fyysistä väkivaltaa
 - Toisen avuttoman tilan, kehittymättömyyden, sairauden tai riippuvuussuhteen hyväksikäyttöä
- Seksuaalisen kanssakäymisen suojaikäraja 16v
 - Mikäli aikuisella auktoriteettiasema (kouluttaja – palokuntanuori), on suojaikäraja 18v

Fyysinen väkivalta

- Toisen fyysisen koskemattomuuden loukkaaminen ja kehon satuttaminen
 - Töniminen, lyöminen, hiuksista repiminen, tukahduttaminen, tavaroilla heittäminen
- Perustarpeista ei huolehdi
 - Riittävä ravitsemus, lepo, vaatetus, tarvittava hoito
- Siihen liittyy aina henkinen väkivalta

Jos huoli herää, ota puheeksi!

Kuinka puuttua?

- Puuttuminen ja asian hoitaminen aikuisen vastuulla
- Suhtaudutaan vakavasti kaikkiin epäilyihin ja valituksiin
- Puututaan tilanteeseen
 - Myös silloin, kun kyseessä huoli nuoren tai aikuisen käyttäytymisen muuttumisesta väärään suuntaan
 - Keskustelu molempien osapuolten kanssa erikseen
 - Turvallinen ilmapiiri, luottamuksellisuus
 - Sovitaan toimenpiteistä
 - Yhteys alaikäisen vanhempiin
 - Mikäli epäily vakavammasta tilanteesta, uhrin ja epäillyn tekijän välinen kanssakäyminen katkaistaan välittömästi

Rikosepäilyihin tulee puuttua välittömästi!

- Keskustellaan molempien osapuolten kanssa erikseen
 - Kirjaa mahdollisimman tarkasti ylös kokijan kertomus
- Sovitaan toimenpiteistä
- Yhteys alaikäisen vanhempiin
- Konsultoi tarvittaessa
- Lastensuojeluilmoitus kunnan sosiaalitoimelle
 - Kerro avoimesti vanhemmille, perustele
- Rikosilmoitus poliisille
 - Mielellään käynti poliisilaitoksella, ei sähköistä rikosilmoitusta
 - Jos teet rikosilmoituksen, harkitse kerrotko epäillylle tekijälle

Ilmoitusvelvollisuus

- Lastensuojelulaki 25§
- Lastensuojeluviranomaisilla että lastensuojelulain 25 §:n 1 momentissa tarkoitetuilla henkilöillä on velvollisuus ilmoittaa lapsiin kohdistuvista seksuaalirikosepäilyistä suoraan poliisille ja tehdä lisäksi lastensuojeluilmoitus.
 - Palo- ja pelastustoimi sisältyy
 - Ilmoitusvelvollisuus koskee myös henkeen ja terveyteen kohdistuvissa väkivallan teoissa, esimerkiksi pahoinpitely (Rikoslaki 21 luku)
- Ilmoitukset voidaan tehdä salassapitosäädösten estämättä
- Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti on virkavirhe

**Tehdään yhdessä palokunta,
jossa kaikkien on hyvä olla!**

Meillä jokainen voi
olla oma itsensä.

Kuuntelemme toisiamme ja
kiinnitämme huomiota
sanavalintoihimme.

Kannustamme
toisiamme.

Pyrimme olemaan
avoimia uusille
näkökulmille.

Kunnioitamme toisiamme ja
toistemme henkilökohtaisia
rajoja – ei tarkoittaa ei!

Emme hyväksy kiusaamista,
häirintää tai syrjintää
missään muodossa!

Pyrimme välttämään oletuksia
esimerkiksi sukupuolesta,
ulkonäöstä tai taustasta.

Puutemme tilanteeseen, jos
kohtaamme kiusaamista,
häirintää tai syrjintää.

Jos toimimme väärin,
otamme vastuun teoistamme
ja pyydämme anteeksi.

palokuntalaisten allekirjoitukset tähän

Ylpeästi palokuntalainen:

#TurvallisestiPalokunnassa | palokuntaan.fi/turvallisesti-palokunnassa

<https://spek.kuvat.fi/palokuntatoiminta/3.+Muuta+materiaalia+palokunnille/>

Kiitos!

Lähteet:

- RIKU koulutusmateriaali Lapset ja nuoret rikoksen uhreina
- www.finlex.fi
- <https://www.jytyliitto.fi/fi/tyosuhde/tyosuojelu/Documents/Ty%C3%B6suojeluhallinnon%20ohje.pdf>
- <https://www.asolanvpk.net/nuorisoosasto/koskemattomuuden-turvaaminen>
- https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163613/S_M_2021_40.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- <https://yle.fi/uutiset/3-12232012>
- www.palokuntaan.fi
- www.spek.fi